

2026

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400104MJ

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Choose the correct option of the following :

1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ সঠিক বিকল্পটো বাছনি কৰা :

(a) Who among the following was the supporter of Egalitarianism?

তলত দিয়াসকলৰ ভিতৰত কোনজন সমানতাবাদৰ সমৰ্থক
আছিল ?

(i) John Rawls

জন ৰাউলচ

(ii) Aristotle

এৰিষ্টটল

(2)

(iii) John Locke

জন লক

(iv) F. A. Hayek

এফ. এ. হায়েক

(b) Affirmative action is also known as

সাকারাত্মক পদক্ষেপক তলৰ কোনটো নামেৰেও বুজিব
পৰা যায় ?

(i) positive discrimination

ইতিবাচক বৈষম্য

(ii) negative discrimination

নেতিবাচক বৈষম্য

(iii) gender discrimination

লিংগ বৈষম্য

(iv) None of the above

ওপৰৰ এটাও নহয়

(c) Which of the following was the motto
used during the French Revolution?

তলৰ কোনটো ফৰাচী বিপ্লৱৰ সময়ত ব্যৱহৃত মূল মন্ত্ৰ
আছিল ?

(i) Justice, Equality and Liberty

ন্যায়, সমতা আৰু স্বাধীনতা

(ii) Liberty, Equality and Fraternity

স্বাধীনতা, সমতা আৰু ভ্ৰাতৃত্ব

(3)

(iii) Equality, Sovereignty and Integrity

সমতা, সাৰ্বভৌমত্ব আৰু অখণ্ডতা

(iv) None of the above

ওপৰৰ এটাও নহয়

(d) When was the Universal Declaration of
Human Rights adopted by the UNO?

ৰাষ্ট্ৰসংঘই কেতিয়া সাৰ্বজনীন মানৱ অধিকাৰৰ ঘোষণাপত্ৰ
গ্ৰহণ কৰিছিল ?

(i) 10 October, 1948

১০ অক্টোবৰ, ১৯৪৮

(ii) 10 November, 1948

১০ নৱেম্বৰ, ১৯৪৮

(iii) 10 December, 1948

১০ ডিচেম্বৰ, ১৯৪৮

(iv) 10 January, 1948

১০ জানুৱাৰী, ১৯৪৮

(e) Right to Free Environment belongs to

সুস্থ পৰিৱেশৰ অধিকাৰ কোনটো প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ
অন্তৰ্গত ?

(i) First Generation of Human Rights

প্ৰথম প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

(ii) Second Generation of Human Rights

দ্বিতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

(iii) Third Generation of Human Rights

তৃতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

(iv) Fourth Generation of Human Rights

চতুৰ্থ প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰ

(f) Who among the following philosophers has popularized the concept of 'Civil Disobedience' in his *Essay on Civil Disobedience*?

তলত দিয়া কোনজন দাৰ্শনিকে তেওঁৰ *Essay on Civil Disobedience* শীৰ্ষক ৰচনাত 'আইন অমান্য' ধাৰণাটো জনপ্ৰিয় কৰিছিল ?

(i) Henry David Thoreau

হেনৰি ডেভিড থোৰো

(ii) William Godwin

উইলিয়াম গডউইন

(iii) Martin Luther King

মাৰ্টিন লুথাৰ কিং

(iv) Bedau

বেডাউ

(g) Who among the following argues that freedom is both the primary end and the principal means of development?

তলত দিয়া কোনজন ব্যক্তিয়ে কৈছে যে স্বাধীনতাই হৈছে উন্নয়নৰ প্ৰধান লক্ষ্য আৰু মুখ্য উপায় ?

(i) John Locke

জন লক

(ii) Macpherson

মেকফাৰচন

(iii) Robert Nozick

ৰ'বাৰ্ট ন'জিক

(iv) Amartya Sen

অমৰ্ত্য সেন

(h) The principles for Sustainable Development was laid down in which of the following Environmental Conferences?

বহনক্ষম উন্নয়নৰ নীতিটো তলত দিয়া কোনখন সন্মিলনত নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল ?

(i) The Stockholm Conference

ষ্টকহম সন্মিলন

(ii) The Earth Summit

ধৰিত্ৰী সন্মিলন

(iii) The Kyoto Protocol

কিয়টো প্র'ট'কল

(iv) The Paris Agreement

পেৰিচ চুক্তি

2. Answer any six of the following questions :

2×6=12

নিম্নলিখিত যি কোনো ছয়টা প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Mention any two characteristics of John Locke's notion of Negative Freedom.

জন লক'ৰ নেতিবাচক স্বাধীনতাৰ ধাৰণাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(b) Mention any two examples of Third Generation of Human Rights.

তৃতীয় প্রজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ যি কোনো দুটা উদাহৰণ উল্লেখ কৰা।

(c) What is the difference between F. A. Hayek's views on Justice and John Rawls' Theory of Justice?

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় সম্পৰ্কীয় মতামত আৰু জন ৰাউলচৰ ন্যায়ৰ তত্ত্বৰ মাজত পাৰ্থক্য কি?

(d) What is General Will of Rousseau?

ৰুছোৰ 'সাধাৰণ ইচ্ছা' কি?

(e) Mention any two characteristics of political obligations.

ৰাজনৈতিক দায়বদ্ধতাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(f) What are the two types of sovereignty?

সাৰ্বভৌমত্বৰ দুটা প্ৰকাৰ কি কি?

(g) Write any two negative impacts of globalization.

বিশ্বায়নৰ যি কোনো দুটা নেতিবাচক প্ৰভাৱ লিখা।

(h) State any two core principles of Anarchism.

নৈৰাজ্যবাদৰ যি কোনো দুটা মূল নীতি উল্লেখ কৰা।

(i) What is procedural justice?

প্ৰক্ৰিয়াগত ন্যায় কি?

(j) Write two features of global justice.

বিশ্ব ন্যায়ৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Answer/Write short notes on the following

(any four) :

5×4=20

তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা/চমু টোকা লিখা
(যি কোনো চাৰিটা) :

- (a) Explain the differences between procedural equality and substantive equality.

প্রক্রিয়াগত সমতা আৰু বস্তুগত সমতাৰ মাজত পাৰ্থক্য
ব্যাখ্যা কৰা।

- (b) Write a note on the major features of F. A. Hayek's Theory of Justice.

এফ. এ. হায়েকৰ ন্যায় তত্ত্বৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ওপৰত
এটা টোকা লিখা।

- (c) Explain briefly the relationship between rights and obligations.

অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক সংক্ষেপে ব্যাখ্যা
কৰা।

- (d) Explain the main techniques of civil disobedience.

আইন অমান্যৰ মুখ্য কৌশলসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

- (e) How has globalization affected the State Sovereignty? Explain briefly.

বিশ্বায়নে ৰাষ্ট্ৰীয় সাৰ্বভৌমত্ব কিদৰে প্ৰভাৱিত কৰিছে,
সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) How are ecological rights related to Human Rights?

পৰিৱেশজনিত অধিকাৰ মানৱ অধিকাৰৰ সৈতে
কেনেদৰে সম্পৰ্কিত?

- (g) Justice as capabilities

সামৰ্থ্য বা সক্ষমতা আহৰণৰ হিচাপে ন্যায়

- (h) Consent theory behind political obligation and acquire of legitimacy

ৰাজনৈতিক আনুগত্য আৰু বৈধতা আহৰণৰ সম্মতি তত্ত্ব

4. Answer any two of the following questions :

10×2=20

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) What is Egalitarianism? Explain few reasons for the need of differential treatment to establish an egalitarian society.

5+5=10

(10)

সমানতাবাদ কি? এখন সমতাভিত্তিক সমাজ প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ পৃথকীকৃত আচৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰা।

- (b) Discuss critically John Rawls' Theory of Distributive Justice.

জন ৰাউলচ'ৰ বিতৰণমূলক ন্যায় তত্ত্বটো সমালোচনামূলকভাৱে আলোচনা কৰা।

- (c) What is Universality of Rights? How is Universality of Rights different from Differentiated Rights? 5+5=10

অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কি? অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা কেনেকৈ পৃথকীকৃত অধিকাৰৰ পৰা পৃথক?

- (d) What do you understand by climate change? Suggest few strategies to be adopted to deal with climate change.

5+5=10

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বুলিলে কি বুজা যায়? জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ কেইটামান উপায় আগবঢ়োৱা।

- (e) What do you understand by diversity and plural society? Suggest ways through which diversity can be accommodated in a plural society.

4+6=10

(11)

বৈচিত্ৰ্য আৰু বহুত্ববাদী সমাজ বুলিলে কি বুজা যায়? বহুত্ববাদী সমাজত বৈচিত্ৰ্য কেনেদৰে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি তাৰ উপায়সমূহ আগবঢ়োৱা।

2026

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400204MJ

(Political Processes in India)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Choose the correct option of the following :

1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ শুদ্ধ বিকল্পটো বাছি উলিওৱা :

- (a) Which Amendment decreased the voting age from 21 to 18 in India?

ভাৰতত কোনটো সংশোধনীয়ে ভোটদানৰ বয়স
২১ বছৰৰ পৰা ১৮ বছৰলৈ হ্ৰাস কৰিছে?

- (i) 42nd Amendment

৪২তম সংশোধনী

- (ii) 61st Amendment

৬১তম সংশোধনী

(iii) 44th Amendment

৪৪তম সংশোধনী

(iv) 51st Amendment

৫১তম সংশোধনী

(b) Who wrote the book, *Election of Representatives*?

Election of Representatives নামৰ গ্ৰন্থখন
কোনে লিখিছিল ?

(i) John Stuart Mill

জন ষ্টুৱাৰ্ট মিল

(ii) Thomas Hare

থমাছ হাৰে

(iii) Hans J. Morgenthau

হান্স জে. মৰ্গেনথাউ

(iv) Charles Merriam

চাৰ্লছ মেৰিয়াম

(c) On which date and year was the Indian National Congress formed?

কোন চনৰ কোন তাৰিখত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ গঠিত
হৈছিল ?

(i) 31st December, 1885

১৮৮৫ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰ

(ii) 28th December, 1885

১৮৮৫ চনৰ ২৮ ডিচেম্বৰ

(Continued)

(iii) 19th July, 1905

১৯০৫ চনৰ ১৯ জুলাই

(iv) 24th September, 1932

১৯৩২ চনৰ ২৪ ছেপ্টেম্বৰ

(d) Who was the Prime Minister of Interim Government of India?

ভাৰতৰ অন্তৰ্ৱৰ্তী চৰকাৰৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী কোন আছিল ?

(i) V. P. Singh

ভি. পি. সিং

(ii) L. K. Advani

এল. কে. আদৱানী

(iii) Atal Bihari Vajpayee

অটল বিহাৰী বাজপেয়ী

(iv) Jawaharlal Nehru

জৱাহৰলাল নেহেৰু

(e) In which year was Mizoram granted the status of separate State?

কোন চনত মিজোৰামক পৃথক ৰাজ্যৰ মৰ্যাদা দিয়া
হৈছিল ?

(i) 1972

১৯৭২

(ii) 1987

১৯৮৭

(4)

(iii) 1970

১৯৭০

(iv) 1965

১৯৬৫

(f) The main objective of Khalistan Movement was

খালিস্তান আন্দোলনৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল

(i) to overthrow the British from India

ভাৰতৰ পৰা ইংৰাজক উৎখাত কৰা

(ii) to create sovereign Sikh State

সার্বভৌম শিখ ৰাজ্য সৃষ্টি কৰা

(iii) to safeguard the Punjabi language

পাঞ্জাবী ভাষা ৰক্ষাৰ বাবে

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(g) For how many days does MGNREGA guarantee employment?

MGNREGAয়ে কিমান দিনৰ বাবে নিয়োগৰ নিশ্চয়তা দিয়ে ?

(i) 100 days

১০০ দিন

(ii) 90 days

৯০ দিন

(5)

(iii) 30 days

৩০ দিন

(iv) 60 days

৬০ দিন

(h) In which year was Terrorist and Disruptive Activities (Prevention) Act enacted?

কোন চনত সন্ত্রাসবাদী আৰু বিঘ্নিতকাৰী কাৰ্যকলাপ (প্ৰতিৰোধ) আইন প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল ?

(i) 1958

১৯৫৮

(ii) 1975

১৯৭৫

(iii) 1980

১৯৮০

(iv) 1985

১৯৮৫

2. Answer any six of the following questions :

2×6=12

নিম্নলিখিত যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Write any two features of First Past the Post System.

‘প্ৰথমে চেৰাই যোৱা পদ পদ্ধতি’ৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

- (b) Write any two merits of Proportional Representation.

আনুপাতিক প্রতিনিধিত্বৰ যি কোনো দুটা গুণ লিখা।

- (c) Write any two functions of political party.

ৰাজনৈতিক দলৰ যি কোনো দুটা কাৰ্য লিখা।

- (d) Write any two principles of the Indian National Congress.

ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ যি কোনো দুটা নীতি লিখা।

- (e) Mention any two merits of multiparty system.

বহুদলীয় ব্যৱস্থাৰ যি কোনো দুটা গুণ উল্লেখ কৰা।

- (f) Write any two differences between Regionalism and Secessionism.

আঞ্চলিকতাবাদ আৰু বিচ্ছিন্নতাবাদৰ যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

- (g) Write any two characteristics of caste system of India.

ভাৰতবৰ্ষৰ জাতি ব্যৱস্থাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

- (h) Write two aspects of human development.

মানৱ উন্নয়নৰ দুটা দিশ (ধাৰণা) লিখা।

- (i) Write any two government schemes for children in India.

ভাৰতত শিশুৰ বাবে যি কোনো দুখন চৰকাৰী আঁচনি লিখা।

- (j) Write any two natures of Armed Forces (Special Powers) Act, 1958.

সশস্ত্ৰ বাহিনী (বিশেষ ক্ষমতা) আইন, ১৯৫৮ৰ যি কোনো দুটা প্ৰকৃতি লিখা।

3. Answer any four of the following questions :

5×4=20

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) What are the salient features of the Representation of the People Act, 1951? Discuss.

জনপ্ৰতিনিধিত্ব আইন, ১৯৫১ৰ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি? আলোচনা কৰা।

- (b) Examine the importance of Electoral Reforms in India.

ভাৰতত নিৰ্বাচনী সংস্কাৰৰ গুৰুত্ব পৰীক্ষা কৰা।

- (c) What were the causes for the Indian National Congress' dominance in Indian politics during 1950-1977? Write.

১৯৫০-১৯৭৭ চনৰ ভিতৰত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছে ভাৰতীয় ৰাজনীতিত আধিপত্য বিস্তাৰ কৰাৰ কাৰণসমূহ কি আছিল? লিখা।

- (d) Write briefly about the role of the Asom Gana Parishad and the challenges to the party.

অসম গণ পৰিষদৰ ভূমিকা আৰু দলৰ প্ৰতি থকা প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

- (e) Explain the various determinants of voting behaviour. Do you think that determinants of voting behaviour undermine conscience vote?

ভোটদান আচৰণৰ বিভিন্ন নিৰ্ণায়কসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।
ভোটদান আচৰণৰ নিৰ্ণায়কবোৰে বিবেকৰ ভোটক ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰে বুলি তুমি ভাবানে?

- (f) What were the factors that led to the Secession demand of Nagas? How far Naga secessionists are successful in fulfilling their demand? Write.

নগাসকলৰ বিচ্ছিন্নতাৰ দাবীৰ কাৰণসমূহ কি আছিল?
নগা বিচ্ছিন্নতাবাদীসকলে নিজৰ দাবী পূৰণত কিমানদূৰ সফল হৈছে? লিখা।

- (g) Write the meaning of secularism. Explain how the secularism upholds the right to religion in India.

ধৰ্মনিৰপেক্ষতাৰ অৰ্থ লিখা। ভাৰতত ধৰ্মনিৰপেক্ষতাই ধৰ্মৰ অধিকাৰ কেনেকৈ ৰক্ষা কৰে, ব্যাখ্যা দিয়া।

- (h) Describe the importance of affirmative action for protecting women's right in contemporary period.

সমসাময়িক সময়ছোৱাত নাৰীৰ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে সাক্ষাৰাত্মক কাৰ্যৰ গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা।

4. Answer any two of the following questions :

10×2=20

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) Discuss the powers and functions of the Election Commission in India. Highlight

the importance of independence of the Election Commission of India.

ভাৰতত নিৰ্বাচন আয়োগৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। ভাৰতৰ নিৰ্বাচন আয়োগৰ স্বাধীনতাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা।

- (b) Discuss the features of multiparty system in India. Analyze its significance in Indian democracy.

ভাৰতত বহুদলীয় ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰত ইয়াৰ তাৎপৰ্য বিশ্লেষণ কৰা।

- (c) What are the causes for emergence of regionalism in Indian politics? Highlight the positive aspects of regionalism.

ভাৰতীয় ৰাজনীতিত আঞ্চলিকতাবাদৰ উত্থানৰ কাৰণসমূহ কি? আঞ্চলিকতাবাদৰ ইতিবাচক দিশসমূহৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা।

- (d) Define caste. Elaborate the increasing role of caste in Indian politics.

জাতিৰ সংজ্ঞা দিয়া। ভাৰতীয় ৰাজনীতিত জাতিৰ ক্ৰমবৰ্ধমান ভূমিকা সম্পৰ্কে বিশদভাৱে আলোচনা কৰা।

- (e) What is displacement? Discuss the impact of displacement.

স্থানচ্যুতি কি? স্থানচ্যুতিৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

1 (Sem-4/FYUGP) POL 43 MJ

2 0 2 6

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400304MJ

(Public Policy and Administration in India)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. Answer/Choose the correct option of the following : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া/শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

(a) The concept of Citizens' Charter is a part of

নাগৰিকৰ চনদ (Citizens' Charter)ৰ ধাৰণাটোৰ এটা অংশ হৈছে

(i) POSDCoRB

পছডকৰ্ব

(ii) Development administration

বিকাশ প্ৰশাসন

(iii) Good governance

সু-শাসন

(iv) NGO activity

বেচৰকাৰী (অনা-চৰকাৰী) সংস্থাৰ কামকাজ

(b) When was NITI Aayog formed in India?

ভাৰতবৰ্ষত কেতিয়া নিটি আয়োগ (NITI Aayog) গঠন কৰা হৈছিল?

(i) 2015

২০১৫ চনত

(ii) 2005

২০০৫ চনত

(iii) 2010

২০১০ চনত

(iv) 2020

২০২০ চনত

(c) Who introduced the 'systems theory' in public policy?

লোকনীতিত কোনে 'ব্যৱস্থাপনা তত্ত্ব' প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল?

(i) Harold Lasswell

হেৰল্ড লাহ্ৱেল

(ii) David Easton

ডেভিড ইষ্টন

(iii) Woodrow Wilson

উদ্ৰ' উইলচন

(iv) James Anderson

জেমচ এণ্ডাৰছন

(Continued)

(d) The term 'performance budget' was first coined by

'সম্পাদনাত্মক বাজেট' ধাৰণাটো প্ৰথমবাৰৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিছিল

(i) First Hoover Commission of the USA

আমেৰিকাৰ প্ৰথম হুভাৰ আয়োগে

(ii) Administrative Reforms Commission of India

ভাৰতৰ প্ৰশাসনীয় সংস্কাৰ আয়োগে

(iii) Second Hoover Commission of the USA

আমেৰিকাৰ দ্বিতীয় হুভাৰ আয়োগে

(iv) Estimates Committee of India

ভাৰতৰ হিচাব সমিতিয়ে

(e) Which is the oldest known system designated for the redressal of citizens' grievances?

লোক-অভিযোগ নিষ্পত্তি কৰা আটাইতকৈ পুৰণি ব্যৱস্থাটো কি আছিল?

(i) Ombudsman system

অম্বুডছমান ব্যৱস্থা

(ii) Lokpal

লোকপাল

(iii) Lokayukta

লোকায়ুক্ত

(iv) Supreme Court

উচ্চতম ন্যায়ালয়

(f) Which Act is responsible for the development of Mid-Day Meal (MDM) Scheme?

মধ্যাহ্ন ভোজন আঁচনি (MDM) উন্নীতকৰণৰ লগত কোনখন আইন জড়িত হৈ আছে?

(g) Right to Education in India is a ____.

ভাৰতবৰ্ষত শিক্ষাৰ অধিকাৰ হৈছে এটা ____।

(i) Civil Right

পৌৰ অধিকাৰ

(ii) Educational Right

শিক্ষাৰ অধিকাৰ

(iii) Fundamental Right

মৌলিক অধিকাৰ

(iv) Moral Right

নৈতিক অধিকাৰ

(h) Who among the following presents budget to the Lok Sabha?

তলৰ কোনজনে লোকসভাত বাজেট উত্থাপন কৰে?

(i) The President

ৰাষ্ট্ৰপতি

(ii) The Prime Minister

প্ৰধানমন্ত্ৰী

(iii) The Finance Minister

বিত্তমন্ত্ৰী

(iv) The Speaker

অধ্যক্ষ

2. Answer any six of the following questions :

2×6=12

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো ছয়টাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) State any two characteristics of public policy.

লোকনীতিৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(b) Mention two aims of NITI Aayog.

নিটি আয়োগৰ দুটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।

(c) What are pressure groups?

প্ৰভাৰ গোষ্ঠী কি?

(d) What do you understand by zero-base budgeting?

শূন্যভিত্তিক বাজেট মানে কি?

(e) State the significance of performance budgeting.

কাৰ্য সম্পাদনাত্মক বাজেটৰ গুৰুত্ব উল্লেখ কৰা।

(f) What is Ombudsman?

অম্বুডছমান মানে কি?

(g) Mention two aims of good governance.

সু-শাসনৰ দুটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।

(h) Write two major defects in the implementation of the National Food Security Act (NFSA).

ৰাষ্ট্ৰীয় খাদ্য সুৰক্ষা আঁচনি কাৰ্য্যকৰণৰ ক্ষেত্ৰত দেখা দিয়া দুটা প্ৰধান আসোঁৱাহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা।

- (i) Mention two features (natures) of Social Welfare Administration.

সামাজিক কল্যাণ প্রশাসনৰ দুটা বৈশিষ্ট্য (প্রকৃতি) উল্লেখ কৰা।

- (j) Mention two ways of Mid-Day Meal Scheme.

মধ্যাহ্ন ভোজন আঁচনিৰ দুটা দিশ উল্লেখ কৰা।

3. Answer any *four* of the following questions in short : $5 \times 4 = 20$

তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ চমুকৈ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Write a note on policy making process in India.

ভাৰত চৰকাৰৰ নীতি নিৰ্ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰ ওপৰত এটি টোকা লিখা।

- (b) Write about the preparation of budget.

বাজেট প্ৰস্তুতকৰণৰ বিষয়ে লিখা।

- (c) What are the ways to enhance the standard of public service delivery in India?

ভাৰতত লোকসেৱা প্ৰদানৰ গুণাগুণ বৃদ্ধি কৰাৰ উপায়সমূহ কি কি ?

- (d) Write a note on the main functions of the Rural Health Mission.

ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ স্বাস্থ্য অভিযানৰ মুখ্য কাৰ্যসমূহ উল্লেখ কৰি এটি টোকা লিখা।

- (e) Evaluate the contribution of MGNREGA to the rural society.

MGNREGAৰ গ্ৰাম্য সমাজলৈ আগবঢ়োৱা বৰঙণিসমূহৰ মূল্যাঙ্কন কৰা।

- (f) Write briefly the scope of Social Welfare Administration.

সামাজিক কল্যাণ প্রশাসনৰ পৰিসৰ সংক্ষিপ্তভাৱে লিখা।

- (g) How can good governance contribute to the redressal of public grievance? Write.

সু-শাসনে কেনেদৰে লোক-অভিযোগ নিষ্পত্তিকৰণত অবিহণা যোগায় ? লিখা।

- (h) Write a short note on government efforts in promoting education.

শিক্ষাৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰৰ প্ৰচেষ্টাৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা।

4. Answer any *two* of the following questions :

$10 \times 2 = 20$

তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Highlight the scope of public policy and its relevance in public administration.

লোকনীতিৰ পৰিসৰ আৰু লোক-প্ৰশাসনত ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতাৰ বিষয়ে আলোকপাত কৰা।

- (b) What is budget? Discuss the basic principles of budget.

বাজেট কি ? বাজেটৰ মূল নীতিসমূহ আলোচনা কৰা ।

- (c) Write about the functioning of the Lokpal and Lokayukta for the redressal of the public grievances.

লোক-অভিযোগ নিষ্পত্তিকৰণত লোকপাল আৰু লোকায়ুক্তৰ কাৰ্যপদ্ধতিৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা ।

- (d) Discuss the main features of the Right to Information Act, 2005.

তথ্য জনাৰ অধিকাৰ আইন, ২০০৫ৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা ।

- (e) Discuss, in detail, on the Food Security Act, 2013 explaining the provisions.

খাদ্য সুৰক্ষা আইন, ২০১৩ৰ বিতংভাৱে আলোচনা কৰা ।

★★★

2026

POLITICAL SCIENCE

(Major)

Paper : POL4400404MJ

(Western Political Philosophy)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া :

(a) The book, *The Emile* was authored by

The Emile গ্ৰন্থখনৰ ৰচক আছিল

(i) J. J. Rousseau

জে. জে. ৰুছো

(ii) Karl Marx

কাৰ্ল মাৰ্ক্স

(iii) Nikolai Lenin

নিকোলাই লেনিন

(iv) Thomas Hobbes

থমাছ হবচ্

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(b) Who was the supporter of 'Limited Sovereignty'?

‘সীমিত সার্বভৌমত্ব’ৰ সমৰ্থক কোন আছিল ?

(c) The book, *On Liberty* was published in the year ____.

(Fill in the blank)

On Liberty নামৰ গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ পাইছিল _____ চনত।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(d) The idea of dialectical materialism was initiated by F. Hegel.

(Write True or False)

দ্বন্দ্বাত্মক বস্তুবাদৰ ধাৰণাৰ আৰম্ভণি (উদ্ভাৱন) এফ. হেগেলে কৰিছিল।

(সঁচা নে মিছা লিখা)

(Continued)

(e) Who wrote the book, *Philosophy of Right*?

Philosophy of Right নামৰ গ্ৰন্থখন কোনে লিখিছিল ?

(f) Plato's Communism is divided into two/three/four parts.

(Choose the correct answer)

প্লেটোৰ সাম্যবাদক বিভক্ত কৰা হয় দুটা/তিনিটা/চাৰিটা ভাগত (অংশত)।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(g) According to Aristotle, the best form of Government is democracy.

(Write Yes or No)

এৰিষ্ট’টলৰ মতে, উৎকৃষ্ট প্ৰকাৰৰ চৰকাৰ হৈছে গণতন্ত্ৰ।

(হয় নে নহয় লিখা)

(h) Write any one work of Mary Wollstonecraft.

মেৰী উলষ্টনক্ৰাফটৰ যি কোনো এটা কৰ্ম লিখা।

2. Answer any six of the following questions :

2×6=12

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো ছয়টাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Name Aristotle's any two forms of Government.

এৰিষ্ট’টলৰ যি কোনো দুটা প্ৰকাৰৰ চৰকাৰৰ নাম লিখা।

(Turn Over)

(b) What does Plato mean by 'Philosopher King'?

‘দাৰ্শনিক ৰজা’ৰ দ্বাৰা প্লেটোৰে কি অৰ্থ বুজাইছে?

(c) What is Rousseau's General Will?

ৰুছোৰ সাধাৰণ ইচ্ছা কি?

(d) Write two contributions of J. S. Mill to the development of political thought.

জে. এছ. মিলৰ ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশত থকা দুটা অৱদান লিখা।

(e) What do you understand by Aristotle's distributive justice?

এৰিষ্ট’টলৰ বিতৰণমূলক ন্যায় বুলিলে তুমি কি বুজা?

(f) Mention any two theories of justice of Plato.

প্লেটোৰ যি কোনো দুটা ন্যায় তত্ত্ব উল্লেখ কৰা।

(g) What is civil religion of Rousseau?

ৰুছোৰ নাগৰিক ধৰ্ম কি?

(h) Name any two books of J. S. Mill.

জে. এছ. মিলৰ যি কোনো দুখন গ্ৰন্থৰ নাম লিখা।

(i) What is interlude?

যুগসন্ধি কি?

(j) What does Mary Wollstonecraft mean by positive evil?

ইতিবাচক (সাকৰাত্মক) অভিশাপৰ দ্বাৰা মেৰী উলষ্টনক্ৰাফটে কি অৰ্থ বুজাইছে?

3. Write short notes on any four of the following : 5×4=20

তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

(a) Plato's idea of half communism

প্লেটোৰ অৰ্ধ সাম্যবাদৰ ধাৰণা

(b) J. S. Mill's concept of utilitarianism

জে. এছ. মিলৰ উপযোগিতাবাদৰ ধাৰণা

(c) Any five characteristics of enlightenment

বুদ্ধিদীপ্ত বা জ্ঞান অভ্যুত্থানৰ যি কোনো পাঁচটা বৈশিষ্ট্য

(d) Hobbes' idea of absolute sovereignty

হব্ছৰ সৰ্বাত্মক সাৰ্বভৌমত্বৰ ধাৰণা

(e) Machiavelli's virtue of ruler (prince)

মেকিয়াভেলিৰ শাসকৰ (ৰজাৰ) গুণ

(f) Locke on human nature

মানুহৰ আচৰণ সম্পৰ্কে ল’কৰ ধাৰণা

- (g) Theoretical framework of General Will
সাধাৰণ ইচ্ছাৰ তত্ত্বগত আধাৰ
- (h) Influence of environment over political thought of Machiavelli
মেকিয়াভেলিৰ ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ ওপৰত পৰিৱেশৰ প্ৰভাৱ

4. Answer any two of the following questions :

10×2=20

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Critically discuss about Plato's conception of justice.
প্লেটোৰ ন্যায়ৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মকভাৱে আলোচনা কৰা।
- (b) Make a comparative analysis between Hobbes and Locke's view on state of nature.
প্ৰকৃতি ৰাজ্য সম্পৰ্কে হব্ছ আৰু ল'কৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ এটি তুলনামূলক বিশ্লেষণ কৰা।
- (c) "Renaissance in Europe brought a new horizon in political thought." Discuss.
“ইউৰোপৰ নৱজাগৰণে ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ নতুন দিগন্তৰ উন্মেষ ঘটাইছিল।” আলোচনা কৰা।

- (d) Write a note on J. S. Mill's views on representative government.
জে. এছ. মিলৰ প্ৰতিনিধিমূলক চৰকাৰৰ ওপৰত দৃষ্টিভঙ্গী সম্পৰ্কে এটি টোকা লিখা।
- (e) Evaluate Mary Wollstonecraft's views on women and patriarchy.
নাৰী আৰু পুৰুষতান্ত্ৰিকতাৰ ওপৰত মেৰী উলষ্টনক্ৰাফটৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ মূল্যায়ন কৰা।
